

Bewustwordingstraject afbouw vrijheidsbeperkende maatregelen

S&L Zorg - Gehandicaptenzorg

Toen een nieuw samengesteld team aan het werk ging op een groep van S&L Zorg, viel het hen op dat er soms vrijheidsbeperkende maatregelen werden toegepast, waar dat voor hen helemaal niet altijd nodig leek. Samen met de cliëntvertegenwoordigers zijn zij een succesvol traject gestart om een aantal van deze maatregelen te verminderen of zelfs op te heffen.

Criteria 1A – 2B – 2E – 2I – 2J – 3A – 4B – 6L

Component 2, 3, 8

Tags: middelen, maatregelen, veiligheid, regie

Aanleiding

In 2012 is er na interne verschuivingen een nieuw samengesteld team gaan werken op Onyxdijk 167 D-E. Na de eerste periode constateerden teamleden dat ze bij een aantal cliënten vrijheidsbeperkende maatregelen toepasten, waarvan de noodzaak niet altijd helder was. Rolstoelen die op de rem worden gezet tijdens de eetsituaties aan tafel, de handen van een cliënt werden vastgehouden tijdens het tandenpoetsen en bedhekken werden 's nachts omhoog gezet. In gesprek met de wettelijk vertegenwoordigers van cliënten werd duidelijk dat ook zij dit constateerden. Gezamenlijk is toen afgesproken om te onderzoeken hoe deze vrijheidsbeperkende maatregelen afgebouwd konden worden.

Aanpak

Het team heeft een manier van werken onderzocht en verder ontwikkeld. Om maatregelen terug te dringen, is het nodig om te onderzoeken welke maatregelen worden toegepast. Hiertoe schrijven teamleden op een centrale plaats op welke maatregel wordt toegepast en wanneer. Deze lijst wordt elke teamvergadering besproken en aan de hand hiervan worden acties ondernomen om bepaalde vrijheidsbeperkende maatregelen terug te dringen in de komende maand. Deze cyclus herhaalt zich elke maand, waarbij ook de successen worden besproken en gedeeld met cliëntvertegenwoordigers.

Verbeterde situatie in de praktijk

Er zijn vrijheidsbeperkende maatregelen opgeheven of verminderd. Rolstoelen worden niet meer (automatisch) op de rem gezet als cliënten aan tafel gaan om te eten, bedhekken worden niet omhoog gezet bij een aantal cliënten, tijdens de avond zit een cliënt op een zitzak of de bank in plaats van achter zijn eigen tafel, 1 cliënt waarbij de deur altijd gesloten (op slot) was en die veel begeleiding kreeg aangeboden in haar eigen kamer, heeft nu een halve deur, waardoor zij meer van het groepsgebeuren meekrijgt en minder beperkt is in haar kamer. Ook krijgt deze cliënt nu vaker haar ontbijt op een rustig moment aangeboden in de woonkamer en is zij ook tijdens de late dienst, wanneer andere cliënten naar bed zijn, vaker in de woonkamer.

Het bewustwordingsproces van het team leidt ook tot andere initiatieven, die liefdevolle bejegening ten goede komt. De successen van deze werkwijze zullen worden beschreven en een plan zal worden gemaakt om de werkwijze binnen andere teams van S&L Zorg te introduceren.

De teamleider van dit team volgt nu een opleiding en zal deze werkwijze als business case beschrijven om de methode verder binnen S&L Zorg geïmplementeerd te krijgen.

Bijlage: Magazine van S&L zorg / nr. 04 / okt 2013

L heeft vaak drukke periodes, in het verleden verbleef ze daarom vaak in de beslotenheid van haar kamer. Omdat L erg prikkelgevoelig is, bood haar kamer haar rust en geborgenheid. Althans, dat was de gangbare denkwijze. "Ik had echter steeds vaker het gevoel dat L in die drukke periodes juist om extra aandacht vroeg. Ik maakte mij zorgen over de kleine wereld waarin L zich bevond, en bemerkte dat die wereld voor haar steeds nauwer werd," zegt N, zus van L.

Grotere wereld

Toen het team aan de slag ging met het afbouwen van de vrijheidsbeperkende maatregelen stond N te juichen. "De eerste zichtbare verandering in de woning was de halve deur die geplaatst werd in L's kamer. Wanneer L vroeger naar haar kamer gebracht werd, ging ook de deur dicht, zo werd ze afgesloten van de prikkels van de buitenwereld. Nu, met de halve deur, kan L, als ze dat wil, contact houden met haar omgeving. De deur naar een grotere wereld ging letterlijk open. Voor L zijn de veranderingen een verrijking. Lag de nadruk hiervoor op primaire verzorging, nu zijn er zoveel meer mogelijkheden. L gaat nu zwemmen op donderdagochtend, en gaat regelmatig wandelen. Ze heeft dit jaar zelfs meegedaan met de avondvierdaagse."

Anders denken

Judith, teamleidster, vertelt dat de sleutel tot verandering het 'anders denken' is: door op een andere manier naar zelfde situaties te kijken, en (kleine) aanpassingen te doen, is het mogelijk om de kwaliteit van leven merkbaar te veranderen. "Hoe minder prikkels je iemand aanbiedt, des te minder prikkels iemand uiteindelijk nog aan kán. Dat hebben we langzaam aangepast en opgebouwd bij L. Het blijft wel zoeken naar balans: wat kan wel, wat niet. We verliezen de realiteit niet uit het oog."

Soms maken kleine aanpassingen al een groot verschil: "In de ochtend kan L als eerste opstaan, dan kan ze zich lekker vrij bewegen in de woonkamer. Om dezelfde reden gaat ze ook als laatste slapen. Binnen de woning werd een snoezelruimte gecreëerd waar L erg van kan genieten. En nog een voorbeeld van 'anders denken': als we nu een cliënt naar dagbesteding brengen, dan wandelt L met ons mee. Zo heeft zij meteen een korte wandeling gehad."

Grote betrokkenheid

N beaamt dat er nu zoveel meer mogelijkheden zijn die L kunnen worden aangeboden. Het voelt enorm goed om te zien hoe de leefwereld van haar zus is vergroot. Omdat L zo gevoelig is voor prikkels was het bijvoorbeeld ondenkbaar dat ze ooit naar de Efteling zou gaan, toch is dat gelukt. "L heeft bijzonder genoten van de Efteling, maar daarna volgde voor haar wel een heel drukke periode. Het blijft dus nodig om voortdurend alert te blijven en steeds de afweging te maken om iets wel/niet te doen, rekening houdend met de eventuele gevolgen."

"De betrokkenheid is groot en dat is zo fijn," benadrukt N. "Ook de woning is toegankelijker geworden, je voelt je meer welkom. Vertrouwen opbouwen kost tijd, het is belangrijk om écht contact te voelen tussen het team en de cliëntvertegenwoordiger." Op verzoek van zorgcoördinator Marlies, schreef N de levensloop van haar zus neer. Vanuit de Planetreegedachte willen we de 'geschiedenis' van mensen vast gaan leggen. "Als L

het bijvoorbeeld over een 'bak bier' heeft, dan weet het team nu dat dat waarschijnlijk komt omdat ze in het café van haar ouders is opgegroeid."

*Transmurale zorgbrug
-Spaarne Ziekenhuis-*

